

ВПЛИВ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ МІЖНАРОДНИХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

В.В. Давиденко

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **В.О. Козуб**

Подано поняття міжнародної трудової міграції. Охарактеризовано види міжнародної трудової міграції за напрямками руху. Виділено сучасні тенденції та основні напрями (потоки) міжнародної трудової міграції. Проведено аналіз масштабів міжнародної трудової міграції. Наведено розміри грошових переказів трудових мігрантів у різних країнах світу. Досліджено вплив грошових переказів міжнародних трудових мігрантів на економіку України.

Ключові слова: міграція, трудова міграція, еміграція, імміграція, відплив інтелекту, грошові перекази.

ВЛИЯНИЕ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ МЕЖДУНАРОДНЫХ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ НА ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

В.В. Давыденко

Научный руководитель – канд. экон. наук, доц. **В.А. Козуб**

Представлено понятие международной трудовой миграции. Охарактеризованы виды международной трудовой миграции по направлениям движения. Выделены современные тенденции и основные направления (потоки) международной трудовой миграции. Проведен анализ масштабов международной трудовой миграции. Приведены размеры денежных переводов трудовых мигрантов в разных странах мира. Исследовано влияние денежных переводов международных трудовых мигрантов на экономику Украины.

Ключевые слова: миграция, трудовая миграция, эмиграция, иммиграция, утечка умов, денежные переводы.

INFLUENCE REMITTANCES INTERNATIONAL LABOR MIGRANTS IN UKRAINE

V. Davydenko

Scientific supervisor – PhD in Economics, Associate Professor **V. Kozub**

The concept of international labor migration is given. Types of international labor migration in directions of movement are characterized. Modern trends and

main directions (flows) of international labor migration are highlighted. An analysis of the scale of international labor migration has been carried out. The amount of remittances of labor migrants in different countries of the world is given. The influence of remittances of international labor migrants on the Ukrainian economy has been investigated.

Keywords: migration, labor migration, emigration, immigration, outflow of intelligence, money transfers.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним із найпомітніших проявів глобалізації є посилення міжнародних міграційних процесів. Зазначені явища не минули й Україну, участь якої в міграційних потоках дедалі відчутніша. Міжнародна трудова міграція дозволяє отримати низку переваг для національної економіки. Це, насамперед, валютні перекази, які надходять усередину країни від громадян, що працюють за кордоном; використання іноземного досвіду вітчизняними компаніями через залучення кваліфікованих іноземних працівників; підвищення кваліфікації іммігрантів, які повертаються в країну після роботи за кордоном. Основними ж проблемами, що виникають унаслідок міжнародної трудової міграції, є використання компаніями дешевої робочої сили з-за кордону, що призводить до збільшення безробіття всередині країни; «відтік інтелекту», що є проблемою в контексті перспектив НТП, тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у процес дослідження теорії та практики міжнародної трудової міграції зробили провідні вітчизняні вчені, такі як В. Базилевич, В. Геєць, О. Позняк, А. Гайдуцький, Е. Лібанова, А. Румянцев, А. Старостіна, М. Стасюк, Ю. Ожійвська та ін.

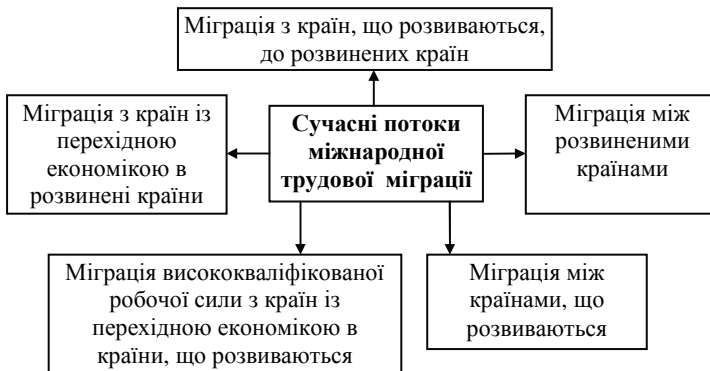
Метою статті є аналіз впливу грошових переказів міжнародних трудових мігрантів на економіку України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародна трудова міграція – це переміщення працездатного населення між державами строком більше ніж на рік під впливом суто економічних причин, тобто в пошуках заробітку. При цьому мігрант здатен зберегти постійний зв'язок із країною походження [1, с. 159].

За напрямками руху основними видами міжнародної трудової міграції є: 1) еміграція – виїзд працездатного населення з певної країни в іншу; 2) імміграція – в'їзд робочої сили в певну країну з-за кордону; 3) рееміграція – повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання; 4) «відплив інтелекту» – міжнародна міграція висококваліфікованих працівників [2, с. 212]. Найбільшою перевагою еміграції, на наш погляд, є отримання доходів для економіки країни-експортера внаслідок грошових переказів працівників-емігрантів, які для багатьох країн становлять значну частину валютних надходжень.

Міжнародній трудовій міграції притаманні такі тенденції: суттєвий вплив демографічної ситуації у світі; збільшення кількості категорій трудових мігрантів, міграційних потоків робочої сили та поява нових форм міграції; збільшення кількості нелегальних мігрантів; збільшення обсягів міграції висококваліфікованих спеціалістів; глобалізація міжнародної трудової міграції через залучення до неї більшості країн світу; інтенсифікація міжнародної трудової міграції за рахунок збільшення кількості мігрантів та швидкості їхнього переміщення [1, с. 169]. Слід також виокремити три нові тенденції міжнародної міграції: переважання жіночої міграції над міграцією чоловіків; постійне зростання кількості осіб, що живуть та працюють за межами батьківщини, не маючи на це законних прав, популяризація тимчасової міграції.

Географія сучасних міграційних процесів постійно розширюється, до них залучаються все більше різних етнічних і культурних груп. Змінюються також походження мігрантів та регіони, куди вони переїжджають. Тому слід виділити основні напрямки міжнародної трудової міграції в сучасній міжнародній системі (рис.).

Рис. Сучасні напрямки міжнародної трудової міграції

Дослідження закономірностей сучасних міграційних процесів дозволяє зробити висновок про значне збільшення масштабів міжнародної трудової міграції, що відбувається майже в усіх країнах та регіонах світу. Так, за даними Департаменту з економічних і соціальних питань ООН кількість мігрантів становить 214 млн осіб та продовжує невпинно зростати, у той же час кількість внутрішніх мігрантів уже сягає 740 млн осіб, тому загальна кількість мігрантів сьогодні по всьому світові вже наближається до мільярда осіб.

Передбачається, що до 2050 р. кількість трудових ресурсів у найбільш розвинених країнах залишиться приблизно на рівні 600 млн осіб, у той же час у менш розвинених країнах вона збільшиться до 3 млрд осіб у 2020-му та до 3,6 млрд осіб у 2040 р. [4, с. 4].

Міжнародна трудова міграція суттєво впливає на основні економічні показники. Цей вплив доцільно оцінювати кількісно за допомогою такої категорії, як обсяг грошових переказів міжнародних трудових мігрантів. Грошові перекази міжнародних трудових мігрантів – це доходи мігрантів, які, за вирахування витрат на їх перебування в країні працевлаштування, спрямовуються на батьківщину та використовуються для підвищення економічного й соціального рівня життєдіяльності родичів мігрантів, розвитку місцевих територій і країн загалом. У структурі грошових переказів міжнародних мігрантів виділяють оплату праці та інші приватні трансферти [3, с. 41]. Грошові перекази – основний фактор міжнародної трудової міграції, який впливає на економічний розвиток країн третього світу (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Обсяги грошових переказів трудових мігрантів

Показник	Рік						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Обсяг грошових переказів (млрд дол. США)	443	418	453	507	533	557	583
Темпи зростання, (%)	15%	-6,7%	8,7%	11,7%	4,1%	4,59%	4,73%

У багатьох країнах, що розвиваються, масштаби переказів від емігрантів становлять 25–50% товарного експорту (Бангладеш, Пакистан, Єгипет). А, наприклад, у Молдові та Таджикистані перекази досягають 30 і 50% ВВП відповідно [4, с. 194]. У топ-10 країн, із яких надходить найбільше грошових переказів, уходять Російська Федерація (26,1 млрд дол. США), Швейцарія (19 млрд дол. США), Німеччина (15 млрд дол. США), Іспанія (14,7 млрд дол. США), Італія (12,7 млрд дол. США), Люксембург (10,9 млрд дол. США) та Нідерланди (8,4 млрд дол. США) [4, с. 185].

Щодо грошових переказів в Україну, то вони становлять суттєву частину ВВП України, крім того, певні фінансові накопичення сприяють розвитку малого бізнесу серед зворотних мігрантів. Різні вчені неоднаково оцінюють обсяг грошових переказів міжнародних трудових мігрантів в Україні. Так, згідно з А. Гайдуцьким, в Україну

щорічно надходить 25,6 млрд дол. США [3, с. 222]. Поглиблений аналіз інвестиційної діяльності трудових мігрантів засвідчив, що сума грошових переказів становить чверть ВВП країни, і є більшою за обсяги надходжень сукупних іноземних інвестицій в країну (табл. 2) [5].

Таблиця 2

Міграційний рух населення в Україні

Показник, чол.	Рік						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість осіб, які прибули	652639	637713	649865	621842	542506	533278	256808
Кількість осіб, які вибули	652639	637713	649865	621842	519914	519045	246188

Особливістю міжнародної трудової міграції з України, за результатами проведеного обстеження з питань трудової міграції, є регіональна нерівномірність [6]. Більшість трудових мігрантів – представники Західної України, які становлять приблизно 70% емігрантопотіка. Більшість трудових мігрантів, як і раніше, прямували до Російської Федерації та країн ЄС (Польща, Чехія, Італія).

Найчастіше українські трудові мігранти знаходили роботу, що не потребувала особливих навичок і професійної кваліфікації. Переважна більшість працювала на будівництвах та у сфері послуг. Згідно з даними опитування, середньостатистичний український трудовий мігрант переказував додому (або передавав власноруч) близько 4 тис дол. США на рік [6].

Висновки. Можна зробити висновок, що обсяг переказів міжнародних трудових мігрантів – вагомий макроекономічний показник. Їхній приплив забезпечує зростання пропозиції іноземної валюти в країні. Крім глобальних економічних показників, грошові перекази дозволяють вплинути й на тимчасові непередбачувані ситуації в економіці. Разом з цим, більшість країн – одержувачів за рахунок потоків переказів, ефективно бореться з бідністю, оскільки їхні обсяги перевищують розміри офіційної фінансової допомоги. Інвестування грошових переказів стимулює зростання виробництва, а за умови направлення їх на споживання спостерігається позитивний мультиплікаційний ефект.

Список джерел інформації

1. Міжнародна економіка : підручник / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон [та ін.] – вид. 2-ге, перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2009. – 672 с.

2. Липов В. В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль І. Світова система господарювання : навч.-практ. посібник / В. В. Липов. – К. : Професіонал, 2008. – 368 с.
3. Гайдучький А. Міграційний капітал в Україні : монографія / А. Гайдучький. – К. : Інфосистем, 2009. – 224 с.
4. World Migration Report 2017 (WMR 2017) / The Future of Migration: Building Capacities for Change. – Geneva : International Organization for Migration, 2017. – 273 p.
5. Міграційний рух населення в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Звіт щодо методології, організації проведення та результатів модульного вибіркового обстеження з питань трудової міграції в Україні / Міжнародна організація праці. Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. – Будапешт : МОП, 2013. – 100 с.

Давиденко Володимир Вікторович, магістрант, кафедра міжнародної економіки, економічний факультет, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Тел.: 0950130772; e-mail: vdavydenko@gmail.com.

Давыденко Владимир Викторович, магістрант, кафедра міжнародної економіки, економічний факультет, Харківський державний університет харчування та торгівлі. Тел.: 0950130772; e-mail: vdavydenko@gmail.com.

Davydenko Vladimir, magister, department of international economics, economic faculty, Kharkiv State University of Food Technology and Trade. Tel.: 0950130772; e-mail: vdavydenko@gmail.com.

УДК 339.56:339.94

ORGANIZATION OF EXPORT-IMPORT OPERATIONS IN ENTERPRISES AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

Hamza Faridi Muhamed

Scientific supervisor – PhD in Economics, Associate Professor **P. Hrynko**

This article is about the analysis of export-import transactions, major problems of improvement strategy by import and export capacity and suggested ways of solutions. In the conditions of growing competition and changes in the economic environment, an increase in the efficiency of enterprise management is important. The process of changes that is currently taking place in Ukraine has penetrated into all spheres of economic life. Market economy has created wide opportunities for foreign economic activity. Foreign economic activity, in contrast to foreign economic relations, is carried out at the level of production structures with

---

© Хамза Фаріді Мухамед, 2017